

Nr 61.

Ankom till Riksdagens kansli den 5 maj 1911 kl. 5 e. m.

*Utlåtande i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående
anläggning af statsbana från Älfsby till Piteå samt en
i ämnet väckt motion. (4:e Afd.)*

I en till Riksdagen den 10 mars innevarande år aflåten, till statsutskottets förberedande behandling öfverlämnad proposition (nr 116) har Kungl. Maj:t, under återopande af bifogadt utdrag af statsrådsprotokollet öfver civilärenden för samma dag föreslagit Riksdagen *dels* besluta anläggning af en statsbana mellan Älfsby station och Piteå med förbindelsespår från södra ändan af Lillkorsträsk till norra stambanan i närheten af Frostträsk för en beräknad kostnad af 3,870,000 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att närmare förordna om de orter, järnvägen bör genomgå, *dels ock* medgifva, att för anläggningens påbörjande må användas de besparingar intill ett belopp af 500,000 kronor, som kunna uppkomma å de anslag, som anvisats eller komma att anvisas till anläggning af statsbanorna Östersund—Ströms vattudal (Ulriksfors) och Bastuträsk—Skellefteå—Kallholmsfjärden.

Beträffande hvad till stöd för Kungl. Maj:ts förevarande framställning anförts, tillåter sig utskottet hänvisa till återopade statsrådsprotokollet.

I sammanhang med föreliggande ärende har utskottet till behandling förehaft en inom Andra kammaren af herr *T. Zetterstrand* väckt motion (nr 340), däri motionären, under uttalande att han ställde sig tveksam i fråga om lämpligheten och behovet af det ifrågasatta förbindelsespåret från södra ändan af Lillkorsträsk till norra stambanan i närheten af Frostträsk, hvilket med en längd af 6.5 kilometer beräknats draga en kostnad af 235,000 kronor, hemställt, att Riksdagen måtte besluta anläggning af ifrågavarande statsbana utan förbindelsespår för en beräknad kostnad af 3,635,000 kronor.

Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag anser sig utskottet böra i hufvudsak förorda.

Utskottets
yttrande.

Beträffande de i herr Zetterstrands förenämnda motion omförmälda förbindelspar har utskottet icke funnit hvad i den kungliga propositionen framlagts verka öfvertygande i fråga om behovet att redan nu anlägga detsamma, hvarför utskottet finner sig böra biträda hvad herr Zetterstrand i detta afseende föreslagit och sålunda föreslå, att anslaget till ifrågavarande statsbana nedsättes från det af Kungl. Maj:t föreslagna beloppet 3,870,000 kronor med 235,000 kronor till 3,635,000 kronor.

I detta sammanhang vill utskottet erinra om, att herr A. F. O. Cederberg i en vid 1907 års riksdag i anledning af Kungl. Maj:ts och enskilda motionärers förslag om anläggande af järnväg från norra stambanan till Piteå väckt motion hemställde, att Riksdagen vid bifall till förslaget om grenbanan Älfsby—Piteå ville fästa förbehåll om ett ovillkorligt åtagande af Piteå stad att antingen vid staden eller i närbelägen hafsvik, dit järnvägen kunde lätt framdragas, anordna tillfredsställande hamn eller hamninlopp till den tid järnvägsbyggnaden beräknades färdig.

Statsutskottet, som i afgifvet utlåtande förklarade sig anse, att med afgörandet af frågan om denna bana borde anstå, uttalade emellertid beträffande herr Cederbergs motion, att utskottet funne det i densamma framställda yrkande fullt befogadt, helst ett liknande villkor fästats vid samtidigt föreslaget anläggande af en bibana till Skellefteå, men att utskottet med hänsyn till sin ståndpunkt i hufvudfrågan icke hade anledning att beträffande motionen i fråga göra något vidare uttalande.

Sedan utskottet hos järnvägsstyrelsen anhållit om upplysningar i sistberörda hänseende, har nedan intagna promemoria kommit utskottet till handa.

»V. P. M.

Vidkommande behof af förbättrade hamnförhållanden i Piteå i samband med anläggning af järnväg till nämnda stad.

Af Kungl. Maj:ts nådiga proposition nr 161 till 1907 års Riksdag angående anslag för anläggning af bibanor från norra stambanan till Skellefteå och Piteå framgår, bland annat, att järnvägsstyrelsen i sitt underdåniga utlåtande den 9 februari 1906 framhållit, att läget för bangården föreslagits blifva sådant, att spår skulle kunna framdragas från bangården till yttre Pitfjärden för erhållande af järnvägsförbindelse med djupare vatten vid sistsagda ställe, då behof däraf till äfventyrs skulle yppa sig. Styrelsen förutsatte således ej, att några förbättringar af hamnförhållandena skulle äga rum i samband med banbyggnaden till Piteå.

Uti ofvannämnda nådiga proposition förekomma äfvenledes referat ur underdåniga utlåtanden från dels lotsstyrelsen den 20 mars 1906, dels väg- och vattenbyggnadsstyrelsen den 27 april samma år, af hvilka, enligt styrelsens förmenande, äfvenledes framgår, att hamnförhållandena vid Piteå vore sådana, att de åtminstone efter verkställandet af en del redan beslutade utvidgnings- och muddringsarbeten skulle kunna anses tillfredsställande för åtskilliga år framåt efter banans tillkomst.

I motion nr 81 i Första kammaren år 1907 framhåller äfven landshöfdingen L. Berg, att, enligt hans förmenande, Piteå stad redan vid tidpunkten för motionens afgifvande hade sina hamnförhållanden ordnade på tillfredsställande sätt, under det att landshöfdingen A. F. O. Cederberg, såsom framgår af den af honom väckta motionen nr 83 i Första kammaren nyssnämnda år, ansett, att detta ej vore förhållandet.

I sitt utlåtande nr 148, vidkommande ofvannämnda nådiga proposition, anför statsutskottet följande:

»Det i herr Cederbergs motion framställda yrkandet om fästande af det villkor vid ett bifall till förslaget om anläggning af Piteåbanan, att Piteå stad skulle åtaga sig att anordna tillfredsställande hamn och hamninlopp vid banans östra slutpunkt, finner utskottet fullt befogadt, helst som ett liknande villkor fästats vid anläggningen af Skelleftebanan. Med hänsyn till den ståndpunkt, utskottet iakttagit i hufvudfrågan, har utskottet emellertid ej anledning att beträffande herr Cederbergs motion göra något vidare uttalande.»

Såsom svar å telegrafisk förfrågan har järnvägsstyrelsen i dag erhållit följande telegram från stadsfullmäktiges ordförande i Piteå: »Sedan våren 1906 hafva nedlagts 50,000 kronor på uppuddring af Piteå inre södra hamn jämte inseglingsrännan. Inseglingsrännans bredd delvis fördjupad, färdig till hela sin längd nästa år. Inseglingsrännan och halfva hamnbassängen ramade med 6 m. djup. Kajer 200 m. hålla 6 m. djup och 135 m. 4,5 m. djup. Plan öfver hamnen med angifna djup sändes, så fort kopia hunnit anskaffas.»

Såsom sin åsikt i ämnet får styrelsen härmed anföra följande.

Styrelsen tillstyrkte på sin tid, att såsom villkor för en bana mellan Bastuträsk och Skellefteå borde uppställas, att Skellefteå stad skulle åtaga sig utförandet och bekostandet af tillfredsställande hamnanordningar i Kallholmsfjärden, dit banan, enligt styrelsens förmenande, borde framdragas. Skälet härtill var, att Skellefteå stad med sitt läge långt upp i Skellefte älf ej kunde anlöpas af annat än mycket grundgående båtar. I och för åstadkommande af förbindelse mellan fartyg och järnväg var det således nödvändigt att fortsätta järnvägen vidare från Skellefteå ut till lämplig hamnplats vid hafvet. Hamnförhållandena för sta-

dens uthamn Ursviken, belägen på ett afstånd af omkring 12 kilometer från Skellefteå, vore äfven sådana, att hamnen ej utan afsevärda förbättringsarbeten kunde anlöpas af fartyg med större djupgående. Då det gällde att i närheten af hamnplatsen nedlägga afsevärda kostnader på en bangård, som tillika skulle blifva banans slutpunkt, ansåg styrelsen, att detta ej borde ske med mindre hamnförhållandena å den plats, där förmedling af trafiken mellan fartyg och järnväg skulle äga rum, kunde anses fullt tillfredsställande äfven med hänsyn till framtida utvidgningar af hamnen. Styrelsen ansåg därför för sin del, att banan borde utsträckas ytterligare cirka 4 kilometer till Kallholmsfjärden, där fullt tillfredsställande hamn kunde erhållas. Då statsverket sålunda skulle komma att nedlägga ett afsevärdt kapital på åstadkommande af nämnda fortsättningsbana från Skellefteå till Kallholmsfjärden äfvensom anordnande vid sistnämnda plats af en särskild station för hamnens räkning, ansåg styrelsen skäligt, att, såsom ofvan nämnts, staden bekostade anordnandet af hamnen.

Vidkommande statsbanan Älfsbyn—Piteå ställer sig saken annorlunda. Den bangård invid Piteå stad, som skulle blifva banans ändpunkt, kommer enligt det föreliggande förslaget att ligga omedelbart invid den så kallade inre södra hamnen, som redan nu kan anlöpas af fartyg med afsevärdt djupgående, hvilket framgår af ofvan angifna telegrafiska meddelande från stadsfullmäktiges ordförande i Piteå. Det kan således ej förutsättas, att man inom en öfverskådlig framtid kan behöfva framdraga järnvägen från Piteå längre ut mot hafvet för att komma till ännu bättre hamn än den nyssnämnda, och statsverket behöfver ej heller nu nedlägga några särskilda kostnader för åstadkommande af förbindelse mellan fartyg och järnväg vid Piteå, hvadan styrelsen för sin del ej finner skäl föreligga, att såsom villkor för anläggning af bana mellan Älfsbyn och Piteå skulle föreskrifvas, att Piteå stad skulle nedlägga några ytterligare kostnader på sin hamn för att förbättra och utvidga densamma utöfver hvad som redan är utfördt eller af stadsfullmäktige beslutadt. Skulle det anses skäligt föreskrifva några villkor af nyssnämnda slag, borde dessa, enligt styrelsens förmenande, kunna inskränka sig till, att sådana arbeten vidtagas å farleden mellan hafvet och Piteå, att densamma kan befaras af fartyg med minst 6 m. djupgående, ehuru styrelsen finner skäl knappast för närvarande föreligga för sådan fordran.

Stockholm den 26 april 1911.

F. W. H. PEGELOW.

HJ. FOGELMARCK.»

Då af de sålunda lämnade upplysningarna synes framgå, att Piteå stad nedlagt synnerligen betydande kostnad för hamnförhållandenas ordnande i antydd riktning, har utskottet ej ansett skäl föreligga att vid anläggningens beslutande fästa några villkor i angifna afseende.

I öfrigt har utskottet icke något att erinra mot Kungl. Maj:ts föreliggande förslag.

Utskottet får alltså, under erinran, att Kungl. Maj:ts förslag om anslag till fullbordande af statsbanorna Östersund—Ströms vattudal (Ulriksfors) och Bastuträsk—Skellefteå—Kallholmsfjärden numera af Riksdagen bifallits, hemställa,

att Riksdagen, i anledning af Kungl. Maj:ts förvarande proposition och med bifall till den af herr Zetterstrand väckta motionen, må under förbehåll att de i statsrådsprotokollet öfver civilärenden den 10 mars 1911 förutsatta villkor om kostnadsfri upplåtelse af mark m. m. iakttagas,

a) besluta anläggning af en statsbana mellan Ålfsby station och Piteå för en beräknad kostnad af 3,635,000 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att närmare förordna om de orter järnvägen bör genomgå; samt

b) medgifva, att för anläggningens påbörjande må användas de besparingar intill ett belopp af 500,000 kronor, som kunna uppkomma å de anslag, som anvisats till anläggning af statsbanorna Östersund—Ströms vattudal (Ulriksfors) och Bastuträsk—Skellefteå—Kallholmsfjärden.

Stockholm den 5 maj 1911.

På statsutskottets vägnar:

G. BILLING.

Det skulle här antecknas, att herrar *E. A. G. A. Wijkander*, *P. Sörensson*, friherre *C. H. Falkenberg*, friherre *J. G. Beck-Früs*, *F. Berg*, *K. Starbäck* och *K. V. Rydén* icke deltagit i förestående ärendes handläggning i utskottet äfvensom att herr *A. Ekman* icke öfvervarit ärendets slutbehandling därstädes.